

DOĞAN HIZLAN
dhizlan@hurriyet.com.tr

varaklamak

Oktay Rifat'ı en çok kim anar?

Mehmet Can Doğan'ın hazırladığı 'Bu Dünya Herkese Güzel' kitabı, Oktay Rifat'ın dışarıda kalan şiirlerinden oluşuyor. Ayrıca Rifat'ın 'Elleri Var Özgürlüğün' adlı kitabı da yayımlanışının 50'nci yılı dolayısıyla ciltli ve özel bir baskıyla raflardaki yerini aldı. Haliyle iyi bir şairi yeniden ve hep okumak için daha iyi bir fırsat bulamazsınız...

Yazının başlığındaki soruyu sanıyorum, bazı okurlar tuhaf bulacaklardır. Bulmayın...

Çünkü şiir severler, eleştirmenler ne zaman şiir konusu açılrsa elbet Oktay Rifat'tan söz ederler. Birçok açıdan değerlendirdiğimiz zaman bu aslında bir gerekliliktir. Diğer taraftan, onun hayranları, sevenleri her fırsatta onu ustalıkla dizeleriyle yad ederler.

Fakat bir isim var ki, romancı ve edebiyat adamı Selçuk Altun, bize her kitabıyla şairi anımsatmış, ona olan sevgi ve saygısını tazelemiştir. Selçuk Altun'un örneğin, 'Yalnızlık Gittigin Yoldan Gelir', 'Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca', 'Sol Omzuna Güneşi Asmadan Gelme', 'Buraları Rüzgar Buraları Yağmur' kitapları adlarını Oktay Rifat'ın dizelerinden alır...

Haliyle Selçuk Altun'un kitaplarını okuduğumda veya bahsi geçtiğinde kısa süre sonra kendimi Oktay Rifat'ı okurken bulurum...

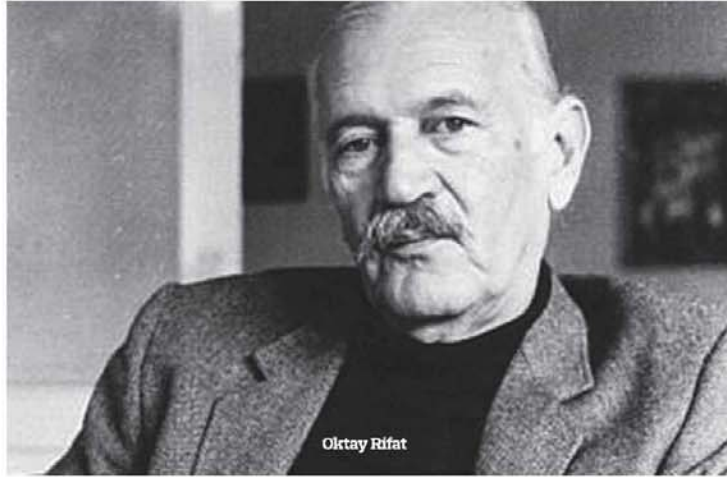
Edebiyatçıların, hayattayken kitaplarına almadıkları şiirlerin sonradan yayımlanması hep tartışma konusu olmuştur. Dün de böyleydi, yarın da böyle olacaktır. Ancak ben bütün çalışmalarının, hatta müsveddelerinin bile okura sunulması taraftarıyım, çünkü, yazarı/şairi bir bütünlük içinde değerlendirmek açısından gerekli bulurum.

Mehmet Can Doğan'ın hazırladığı 'Bu dünya herkese güzel' adlı kitabı, Oktay Rifat'ın dışarıda kalan şiirlerinden oluşuyor.

Hazırlayan özenli bir çalışma yapmış, kitaba aldığı bütün şiirlerin önceki basımlarla karşılaştırmalarını yapmış. Düzeltmeleri, değiştirmeleri okuyunca, şairin şiir üzerine çalışma izlerini görebiliyorsunuz.

Kitabın başındaki yazıda Mehmet Can Doğan kitabın adının öyküsünü şöyle aktarıyor:

"Oktay Rifat, Ahmet Oktay'ın kendisiyle yaptığı söyleşide, 'Garip sacayağı'nın oluşumuna değinirken, 'şiir merakı'nın başlangıcına da dikkat çekerek şunları söyler: 'Ankara Lisesi'nde edebiyat merakımız, şiir merakımız hafiften başladı. İki sene sonra Melih Cevdet geldi ve Garip sacayağı böylece kurulmuş oldu. Hocamız Ahmet Hamdi Tanpınar'dı; kendisinden çok faydalandık. Mektep sonlarına doğru,

Oktay Rifat

bayağı eli yüzü düzgün şiirler yazmaya başladım.

Bedri Rahmi, Sait Faik için yazdığı bir anı yazısında, kendi resim sergilerini gezen Sait Faik ile bir diyalogunu şöyle aktarır:

Resim sergisini gezdikten sonra:
-Peki öyleyse, söyle bakalım, sergimizden sende bir şeyler kaldı mı?
- Kaldı. Bir yeşil!..
- Nasıl bir yeşil...
- Bir zehir yeşili."

Benim de Oktay Rifat'ın bu şiirleri için 'zehir sevinci' diyeyim geliyor. Bu yüzden kitaba ad bulurken şiirlerinden esinlendiğim bazı adları veya doğrudan şiirlerden alınan dizeleri eleyip, 'Bu dünya herkese güzel'i tercih ettim."

★

Bütün usta şairler gibi Oktay Rifat'ın da ilk şiirinden son şiirine kadar bütün verimleri, iyi bir şairin ürünleri olarak değerlendirilmelidir. **Garip Üçlüsü olarak değerlendirdiğimiz üçlünün birbirinden farklı şiir serüveni vardır.** Biçimsel bir birlikten söz edilebilir ama şiirlerini aynı potanın şiirleri olarak değerlendirmek, toptancı, yanlış bir anlayıştır.

Şairin kavramları, doğayı, aşkı, dünyayı algılayışı hem bir bütünlük taşıyor hem de karşıt duyguları içerir.

Bu özelliği bence onu tek yapan öğeler toplamıdır.

İncelmiş bir sevgi, soluk bir ruhsal tatmin, koyu bir hüznün şiirin ana maddeleri arasında sayılmalıdır.

Yıllar önce onunla ilgili kaleme aldığım bir yazıma 'Tekrardan Korkan Usta' başlığını vermişim. Çünkü "Şiir dünyamızın değişkenliklerine yabancı kalmamış, onlardan esinlenmiş ama gene de kendi soy içeriğinden, kişiliğinden fire vermemiştir. **Oktay Rifat'ın şiiri her dönemde kafayla okunan bir şiir olmuştur. Duyarlıkların en hasını o tattırması, duyguların en incisini dizelerinde sunmuştur. Ne var ki duyarlıkların tadına bile kafa, akıl yoluyla varmanız gerekir."**

Meraklısı için birkaç not düşeceğim.

Şairin ölümünden sonra Hürriyet Gösteri Dergisi de özel bir ek yayımlamıştı. Bugün belki onu bulmanız zor olabilir ancak, aramızdan erken yaşta ayrılan oğlu Samih Rifat'ın 'Ada' kitabında şairin kişiliğini daha yakından tanırsınız. Şairin 'takipçi'lerinden ve 'okur'larından Enis Batur da yakın zamanda 'Oktay Rifat'a Doğru' adlı kitabında şairi, şiirlerini ve şiire bakış açısını irdelemiştir...

Garip akımının amacını, hedefini Oktay Rifat bakın nasıl özetlemiştir: "Garip akımının özeti şudur: Garip

akımı Türkçeye daha bir kıvraklık getirmek ve halkın beğenisini şiirde egemen kılmaktır. Yahut biz öyle anlıyorduk o zaman."

Oktay Rifat, 'Danaburnu' adlı romanının konusunu üçüncü sayfadan almıştır. Ve bunu şöyle aktarır: "Ne var ki iki satırlık geçmiş bir olaydan koca bir kitap çıkarmak ancak uydurma gücüne, başka bir deyişle imgelem gücüne dayanmakla başarılır. Anlattığım cinayet geçmiş bir olaya dayanıyor."

Bu açıklamadaki, 'imgelem gücü' sözü dikkat çekicidir. Oktay Rifat'ın bütün düz yazılarını, bu kavram doğrultusunda değerlendirmelisiniz. O vakit kudretinin farkına varırsınız.

Şiiri için ne diyordu? "Bir iki adım daha ileri gitmeliyim... Mek parmak daha!" Yazdığı müddetçe bunu yaptı.

Kitabın ilk şiiri 'Gecenin Söyledikleri', kanaatimce okuyacağınız en güzel mensur şiirlerden biri. Şöyle başlıyor: "Yüzüme kadife bir kumaş gibi değdi gece sonra uzattı siyah ellerini, aydan yere dökülen gümüş tellere doğru."

İyi ve gerçek aşk şiiri nasıl ve kaç türlü yazılır?

Bunun en kusursuz örneğini yine Oktay Rifat'ta bulursunuz. Ama başlarda da söylediğim gibi; 'akıl' hep kendini gösterir...

Daha önceki şiirlerini okuyanlar, bu kitap için, şairin şiirini tamamlayan malzeme olarak kabul edeceklerdir. Bu zamana kadar hâlâ Oktay Rifat okumayan varsa, bu ayıba son vermek için bu kitapla başlayabilirler...

Ayrıca, şairin 'Elleri Var Özgürlüğün' adlı kitabı da yayımlanışının 50'nci yılı dolayısıyla ciltli ve özel bir baskıyla yayımlandı. Haliyle iyi bir şairi yeniden ve hep okumak için daha iyi bir fırsat bulamazsınız...

Her seferinde yeni güzellikleri, ustalıkları keşfedeceksiniz.

BU DÜNYA HERKESE GÜZEL

(Disanda Kalan Şiirler)

Oktay Rifat

Hazırlayan: Mehmet Can Doğan
Yayıncı: Hürriyet, 2016
116 sayfa, 19 TL

ELLERİ VAR ÖZGÜRLÜĞÜN - 50 YAŞINDA

(Numaralı Özel Baskı)

Oktay Rifat

Yayıncı: Hürriyet, 2016
76 sayfa, 14 TL